

BẢO TÀNG HẬU CẦN - TRUNG TÂM VĂN HÓA, LỊCH SỬ TRUYỀN THỐNG CỦA NGÀNH HẬU CẦN QUÂN ĐỘI

ĐÀO HẢI TRIỀU

Email: hoaianhtran88.ht@gmail.com

Bảo tàng Hậu cần Quân đội Nhân dân Việt Nam

LOGISTICS MUSEUM - A TRADITIONAL, HISTORICAL AND CULTURAL CENTER OF MILITARY LOGISTICS INDUSTRY

TÓM TẮT

Bảo tàng Hậu cần trong hệ thống Bảo tàng Quân đội và Bảo tàng Việt Nam, với 60 năm xây dựng, chiến đấu, trưởng thành, Bảo tàng Hậu cần đang được xây dựng, nâng cao chất lượng công tác chuyên môn, nghiệp vụ để trở thành Bảo tàng hiện đại, phát triển. Để hoàn thành tốt chức năng, nhiệm vụ của mình, Bảo tàng Hậu cần cần có những chiến lược đột phá trên các mặt như: tăng cường công tác nghiên cứu khoa học, công tác sưu tầm, trưng bày, triển lãm, tuyên truyền giáo dục về lịch sử truyền thống, thu hút khách trong nước và quốc tế, xây dựng Bảo tàng Hậu cần là trung tâm văn hóa, lịch sử truyền thống của ngành Hậu cần Quân đội.

Từ khóa: Bảo tàng Hậu cần, trung tâm văn hóa, lịch sử truyền thống

ABSTRACT

Logistics Museum in the system of Military museum and Vietnam museum, with 60 years of construction, combat, growth, Logistics Museum is under construction, improving the quality of professional and functional work to become a modern and developed museum. In order to fulfill its functions and tasks, the Logistics Museum has breakthrough strategies on such aspects as: strengthening scientific research, collection, display, exhibition, spreading education about traditional history, attracting domestic and international visitors, building Logistics Museum to be a cultural and historical center of the Military Logistics industry.

Keywords: Logistics Museum; traditional, historical and cultural center

Bảo tàng Hậu cần là bảo tàng chuyên ngành Hậu cần toàn quân, nằm trong hệ thống Bảo tàng Việt Nam. Chức năng nhiệm vụ của Bảo tàng Hậu cần là cơ quan nghiên cứu, sưu tầm, trưng bày tuyên truyền giáo dục về truyền thống yêu nước, cách mạng, di sản văn hóa quân sự với khách trong nước và khách quốc tế tới tham quan Bảo tàng. Trải qua 60 năm xây dựng và phát triển, Bảo tàng Hậu cần luôn khắc phục mọi khó khăn, gian khổ, triển khai nhiều giải pháp sáng tạo trong sưu tầm và trưng bày, tô thắm hình ảnh Bộ đội Hậu cần trong lòng cán bộ, chiến sĩ toàn quân, nhân dân cả nước cũng như bạn bè quốc tế. Trong chiến lược phát triển của bảo tàng cũng như đáp ứng ngày càng cao nhu cầu tham quan trưng bày, nghiên cứu, tìm hiểu các giá trị lịch sử của Việt Nam nói chung, ngành hậu cần Quân đội nói riêng, Bảo tàng

Hậu cần đang tích cực phấn đấu xây dựng, đưa Bảo tàng Hậu cần trở thành trung tâm văn hóa, lịch sử truyền thống của ngành Hậu cần Quân đội và của ngành Bảo tàng Việt Nam.

1. Một số khái quát về Bảo tàng Hậu cần Quân đội

Cùng với quá trình phát triển của ngành Hậu cần Quân đội, công tác Bảo tàng truyền thống của Tổng cục Hậu cần cũng sớm được hình thành vào cuối năm 1954. Sau thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Thực dân Pháp xâm lược, Bộ Quốc phòng có chủ trương tổ chức các hoạt động văn hóa, trong đó có chỉ đạo tổ chức sưu tầm thu gom hiện vật để tổ chức triển lãm phục vụ kỷ niệm 10 năm thành lập Quân đội và dịp 22 tháng 12 năm 1954 và mừng thắng lợi của cuộc kháng chiến chống Thực dân Pháp. Thực hiện

chủ trương đó, Tổng cục Hậu cần đã chỉ đạo Bảo tàng Hậu cần tổ chức sưu tầm, thu gom hình ảnh, tư liệu, hiện vật để phục vụ trưng bày triển lãm, cũng từ đó công tác Bảo tàng truyền thống đi vào hoạt động. Ngày 4 tháng 04 năm 1959, Bảo tàng Hậu cần tổ chức triển lãm “Sáng kiến cải tiến kỹ thuật” của ngành Hậu cần Quân đội, triển lãm đã vinh dự được đón Chủ tịch Hồ Chí Minh đến tham quan, Bác đã rất khen ngợi, biểu dương sáng kiến của Tổng cục Hậu cần trong tổ chức triển lãm sáng kiến của ngành.

Trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ cứu nước và trong công cuộc xây dựng, bảo vệ Tổ quốc hiện nay, Bảo tàng Hậu cần đã tổ chức được trên 400 cuộc trưng bày chuyên đề ở cấp Quốc gia, toàn quân, toàn ngành. Từng bước phục vụ tốt nhiệm vụ chính trị của Quân đội và các ngày kỷ niệm lớn của Đảng, Nhà nước, Quân đội và ngành Hậu cần Quân đội đã vinh dự được hai lần Bác Hồ đến thăm triển lãm (năm 1959 và năm 1961). Với chức năng, nhiệm vụ được giao, Bảo tàng Hậu cần đã thường xuyên đẩy mạnh công tác sưu tầm, hiến tặng kỷ vật để nâng cao số lượng, chất lượng hiện vật của Bảo tàng, đồng thời có nhiều giải pháp để tăng cường lượng khách tham quan tại Bảo tàng Hậu cần và các đợt trưng bày triển lãm, tăng cường quảng bá, giới thiệu về Bảo tàng trên các phương tiện thông tin đại chúng. Bên cạnh đó, tiến hành xã hội hóa các hoạt động chuyên môn, áp dụng công nghệ số để nâng cao chất lượng công tác trưng bày tuyên truyền, sưu tầm, kiểm kê bảo quản, tích cực bồi dưỡng nguồn nhân lực, nhất là đội ngũ cán bộ chuyên môn nghiệp vụ đáp ứng cho sự phát triển của Bảo tàng Hậu cần.

2. Nỗ lực nghiên cứu sưu tầm, trưng bày triển lãm các Di sản văn hóa

Trong cuộc kháng chiến chống Mỹ cứu nước gian khổ, ác liệt, cơ sở vật chất thiếu thốn, cơ quan phân tán do điều kiện chiến tranh, với tinh thần nhiệt huyết cách mạng yêu ngành, yêu nghề đội ngũ cán bộ, nhân viên Bảo tàng Hậu cần đã không quản ngại vất vả, hy sinh, tổ chức hàng trăm cuộc trưng bày triển lãm để tuyên truyền phục vụ cho các sự kiện trọng đại của đất nước, Quân đội và ngành Hậu cần Quân đội, góp phần giáo dục truyền thống yêu nước cách mạng cho cán bộ, chiến sĩ trong toàn quân, nhân dân và bạn bè quốc tế. Bước sang thời kỳ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, đẩy mạnh công cuộc đổi mới hiện nay, Bảo tàng đã tổ chức được nhiều đợt triển lãm về công tác hậu cần trong hai cuộc kháng chiến trường kỳ của dân tộc. Năm 1984, nhân kỷ niệm 25 năm Đường Hồ Chí Minh huyền thoại, đơn vị đã tham gia triển lãm Quốc gia tại các thành phố lớn như: Hà Nội, Hồ Chí Minh, Huế với chủ đề “Tuyến hậu cần chiến lược - Đường Hồ Chí Minh lịch sử”, được đông đảo khách tham trong nước và quốc tế khen ngợi, được Hội đồng Nhà nước tặng

thường Huân chương Chiến công hạng Nhì. Năm 1994, kỷ niệm 40 năm Chiến thắng lịch sử Điện Biên Phủ, đơn vị đã tổ chức phối hợp trưng bày “Công tác bảo đảm hậu cần trong chiến dịch Điện Biên Phủ” thu hút hàng vạn khách trong nước và quốc tế tham quan, nghiên cứu, học tập...

Trong thời kỳ đổi mới, đẩy mạnh sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, xây dựng Quân đội và ngành Hậu cần quân đội triển lãm chính quy từng bước hiện đại. Trong 20 năm qua từ năm 1999 - 2019, Bảo tàng Hậu cần đã tích cực tổ chức tốt các cuộc trưng bày triển lãm lớn như đã tổ chức được 5 triển lãm Quốc gia về thành tựu kinh tế xã hội, bảo đảm an ninh Quốc phòng của đất nước, 6 cuộc triển lãm “Việt Bắc” nhân kỷ niệm ngày thành lập Quân đội nhân dân Việt Nam 22/12 và ngày Hội Quốc phòng toàn dân đã tổ chức tại Thành phố Thái Nguyên đạt kết quả tốt, 5 cuộc trưng bày triển lãm phục vụ tốt kỷ niệm ngày Thương binh Liệt sĩ 27/7, ngoài ra còn tổ chức 20 cuộc triển lãm lưu động đến với các đơn vị quân đội và nhân dân ở các vùng sâu, vùng xa, biên giới hải đảo, đáp ứng nhu cầu văn hóa cho bộ đội và nhân dân, đã đón và phục vụ được trên 800 nghìn lượt khách trong nước và quốc tế đến tham quan tại Bảo tàng Hậu cần và các đợt trưng bày triển lãm.

Trong công tác sưu tầm, kiểm kê, bảo quản, Bảo tàng Hậu cần đã có những bước tiến vượt bậc, hoàn thành tốt chức năng nhiệm vụ sưu tầm, kiểm kê, bảo quản các tư liệu hiện vật lịch sử, phục vụ tốt cho công tác nghiên cứu, trưng bày, tuyên truyền, giáo dục truyền thống về ngành Hậu cần quân đội về di sản văn hóa quân sự Việt Nam, về truyền thống của lực lượng vũ trang nhân dân. Từ năm 2012 đến nay, Bảo tàng Hậu cần đã tham mưu cho lãnh đạo, chỉ huy Tổng cục Hậu cần tổ chức phát động phong trào “Hiến tặng kỷ vật kháng chiến của ngành Hậu cần quân đội”, đồng thời, đơn vị đã tổ chức hàng chục đợt sưu tầm ở các quân khu, quân đoàn, quân chủng, binh chủng trong toàn quân; phối hợp chặt chẽ với các câu lạc bộ, hội cựu chiến binh, các nhân chứng lịch sử trong cả nước tổ chức nhiều đợt tiếp nhận kỷ vật tại nhiều địa phương, trên ba miền Bắc, Trung, Nam của đất nước với trên 3.500 tài liệu, hiện vật, hình ảnh có giá trị về lịch sử văn hóa được tiếp nhận về Bảo tàng, góp phần làm tốt công tác, trưng bày, tuyên truyền, phát huy giá trị của Di sản văn hóa ngành Hậu cần Quân đội. Tính đến tháng 9 năm 2019, Bảo tàng Hậu cần đã tích cực sưu tầm quản lý, lưu giữ được trên 17.500 hiện vật, tư liệu, hình ảnh lịch sử về ngành Hậu cần quân đội, trong đó có nhiều hiện vật quý của Chủ tịch Hồ Chí Minh, các đồng chí lãnh đạo Đảng, Nhà nước, Quân đội và ngành Hậu cần quân đội. Ngoài ra, đội ngũ cán bộ, nhân viên bảo tàng còn sưu tầm và phục chế được trên 1.000 hiện vật về trang phục Quân đội nhân dân

CULTURE

Việt Nam qua các thời kỳ, trên 500 cờ thưởng các loại theo chỉ đạo của Bộ Quốc phòng và Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch để bàn giao cho Bảo tàng Lịch sử Quân sự Việt Nam và Bảo tàng Lịch sử Quốc gia Việt Nam. Năm 2018 Bảo tàng đã hoàn thiện hồ sơ hiện vật xe ô tô quốc tế đề nghị xét là bảo vật quốc gia. Năm 2019 đã được Thủ tướng Chính phủ ra quyết định công nhận là bảo vật quốc gia.

3. Một số giải pháp thu hút khách tham quan tại Bảo tàng và các đợt trưng bày triển lãm

Đề thu hút đông đảo khách tham quan, Bảo tàng Hậu cần triển khai nhiều giải pháp đồng bộ, sáng tạo như phối hợp với các trường đại học, cao đẳng trong và ngoài quân đội, các trường tiểu học và trung học cơ sở, trung học phổ thông trong thành phố Hà Nội và một số tỉnh lân cận để tổ chức hoạt động tham quan cho học sinh, sinh viên; thực hiện quảng bá tuyên truyền về các hoạt động của bảo tàng trên các phương tiện thông tin đại chúng; kết hợp với tuyến du lịch lữ hành của các cơ quan du lịch để đưa khách đến tham quan tại bảo tàng. Hàng năm, Bảo tàng Hậu cần đón được trên 10 vạn khách đến tham quan, học tập truyền thống tại Bảo tàng và các đợt trưng bày triển lãm. Đồng thời căn cứ vào các sự kiện lịch sử, các ngày kỷ niệm truyền thống để phối hợp với các Bảo tàng Quốc gia, các khu di tích lịch sử, như: Bảo tàng Hồ Chí Minh, Bảo tàng Lịch sử Quân sự Việt Nam, Bảo tàng Chứng tích chiến tranh, Bảo tàng Hà Nội, Khu Di tích Chủ tịch Hồ Chí Minh tại Phủ Chủ tịch, Ban Quản lý di tích Nhà tù Côn Đảo, Ban Quản lý di tích Nhà tù Hỏa Lò... tổ chức trưng bày chuyên đề, triển lãm lưu động để thu hút số lượng lớn khách tham quan, học tập; qua đó góp phần tuyên truyền đường lối, chủ trương của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước, lịch sử truyền thống của quân đội và ngành Hậu cần quân đội.

Trong công tác bảo tồn, tôn tạo di tích, Bảo tàng Hậu cần đã tổ chức bảo tồn, tôn tạo các khu di tích lịch sử Tổng cục Hậu cần, với nhiều di tích lịch sử được công nhận là di tích cấp quốc gia và quốc gia đặc biệt, như: Di tích nơi thành lập Tổng cục Cung cấp (Tiền thân của Tổng cục Hậu cần ngày nay) tại Định Hóa - Thái Nguyên; Di tích Sở chỉ huy Hậu cần trong chiến dịch Điện Biên Phủ tại Mường Phăng (Điện Biên); di tích Cục Hậu cần Miền (B2) tại Lộc Ninh, Bình Phước; khu Di tích các anh hùng liệt sĩ ngành Vận tải tại Động Tam Thanh, Lạng Sơn... Sau khi hoàn thành việc bảo tồn, tôn tạo các di tích, Bảo tàng đã bàn giao cho địa phương ở các tỉnh thành để quản lý và phát huy tác dụng của các di tích đạt hiệu quả tốt. Phát huy thế mạnh của thiết chế văn hóa, Bảo tàng còn tiếp nhận hàng chục lớp sinh viên, học viên cao học, nghiên cứu sinh của các Học viện, trường đại học như: Học viện Hậu cần, Học viện Quân y, Trường Đại học Văn hóa Nghệ thuật Quân đội,

Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật TW; Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội... đến thực tập, nghiên cứu làm luận án tiến sĩ, luận văn thạc sĩ, khóa luận tốt nghiệp cử nhân, góp phần vào công tác đào tạo ngành văn hóa, hậu cần của các nhà trường trong và ngoài quân đội. Tổ chức và tham gia nghiên cứu các đề tài khoa học, biên soạn sách kỹ vật, tích cực tham gia hoạt động công tác xã hội, giúp đỡ các gia đình chính sách, hộ nghèo, địa phương khó khăn... được cấp ủy, chính quyền và nhân dân địa phương ghi nhận, đánh giá cao.

Để nâng cao chất lượng hoạt động của Bảo tàng Hậu cần, xứng đáng là trung tâm văn hóa - lịch sử truyền thống của ngành Hậu cần Quân đội, Bảo tàng đã tích cực đưa ra các giải pháp hữu hiệu để nâng cao chất lượng công tác chuyên môn, đồng thời luôn quán triệt sâu sắc các Chỉ thị, Nghị quyết của cấp trên, không ngừng đổi mới, nâng cao chất lượng, hiệu quả công tác sưu tầm, lưu giữ, quản lý, bảo quản tư liệu, hiện vật. Tổ chức tốt các đợt trưng bày, triển lãm chuyên đề, triển lãm lưu động trong và ngoài quân đội. Trong công tác nghiên cứu khoa học, Bảo tàng tiếp tục hoàn thành các đề tài nghiên cứu khoa học về hậu cần, về văn hóa để tuyên truyền, tăng cường giáo dục lịch sử truyền thống ngành Hậu cần quân đội về di sản văn hóa quân sự Việt Nam và truyền thống tốt đẹp của lực lượng vũ trang nhân dân đến đông đảo cán bộ, chiến sĩ trong toàn quân và quần chúng nhân dân. Bảo tàng luôn đổi mới, từng bước xã hội hóa các hoạt động bảo tàng, tổ chức tham quan kết hợp trải nghiệm cho học sinh, sinh viên như trải nghiệm xe đạp thò Điện Biên, xe đạp thò trong kháng chiến chống Mỹ cứu nước hoặc tổ chức đào bếp Hoàng Cầm; thi gói bánh chưng; tổ chức vẽ tranh tại bảo tàng với chủ đề “Cháu yêu chú bộ đội”, “Chú bộ đội Hải quân”, “Bộ đội ở Trường Sa”, “Em yêu biển đảo quê hương”... Ngoài ra, Bảo tàng còn thường xuyên tổ chức gặp mặt truyền thống, hội thảo, tọa đàm khoa học, giao lưu văn hóa văn nghệ với các chủ đề “Những ca khúc Hậu cần đi cùng năm tháng” hoặc “Hậu cần đi trước về sau” và “Học tập và làm theo tấm gương đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh” để thu hút nhiều công chúng tới tham quan.

Ngoài các hoạt động chuyên môn, Bảo tàng còn phối hợp với các đơn vị, các trường tổ chức kết nạp Đoàn, kết nạp đội, các hoạt động kỷ niệm... được tổ chức tại Bảo tàng rất có ý nghĩa, góp phần giáo dục truyền thống yêu nước, cách mạng cho thế hệ trẻ, hoặc tổ chức các cuộc thi tìm hiểu truyền thống tại bảo tàng và vận động các doanh nghiệp, các mạnh thường quân hỗ trợ kinh phí để trao giải thưởng những bài thi có thành tích xuất sắc. Để nâng cao chất lượng và tăng cường các hoạt động chuyên môn, Bảo tàng còn quan tâm đầu tư kinh phí, cơ sở vật chất cho các

CULTURE

hoạt động chuyên môn của Bảo tàng; áp dụng công nghệ thông tin trong quản lý hiện vật. Triển khai công nghệ số như số hóa hệ thống trưng bày, số hóa trong quản lý các hiện vật trong kho. Tích cực quan tâm bồi dưỡng đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng sự phát triển của Bảo tàng trong thời gian tới.

Xây dựng Bảo tàng Hậu cần trở thành trung tâm văn hóa, lịch sử, truyền thống của ngành Hậu cần Quân đội là mục tiêu, phương hướng của Bảo tàng trong thời gian tới. Để đạt được mục tiêu đó, Bảo tàng Hậu cần phải không ngừng nâng cao chất lượng hiệu quả công tác chuyên môn, đồng thời có nhiều giải pháp hữu hiệu, đồng bộ để đáp ứng tiêu chí của một Bảo tàng hiện đại, phát triển. Các hoạt động văn hóa, văn nghệ giáo dục lịch sử, truyền thống của dân tộc, quân đội và ngành Hậu cần Quân đội cần được diễn ra đồng thời với các hoạt động chuyên môn, thực hiện được đồng bộ các giải pháp đó mới thực sự đưa Bảo tàng Hậu cần trở thành nơi sinh hoạt văn hóa, xứng đáng là trung tâm văn hóa, lịch sử truyền thống của toàn ngành Hậu cần Quân đội.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Lịch sử Hậu cần quân đội nhân dân Việt Nam tập 1 (1995)*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
2. *Lịch sử Hậu cần quân đội nhân dân Việt Nam tập 2 (1999)*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
3. ANMA, *Kỷ yếu Hội nghị Hiệp hội các bảo tàng quốc gia Châu Á lần thứ 4 (2013)*, Hà Nội.
4. *Di sản văn hóa số 2 (67) - 2019*.
5. *Kỷ yếu “60 năm Bảo tàng Hậu cần Quân đội nhân dân Việt Nam” (2019)*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.
6. *Những lời dạy của Bác với ngành Hậu cần quân đội (2019)*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.

Hình ảnh Bảo tàng Hậu cần
Nguồn: Sưu tầm